

Załącznik B.3 do Regulaminu Konkursu – Opis kapsuł czasu

L.P	KAPSUŁY CZASU	ZAKRES PROBLEMATYKI	ZABYTKI
a	Pierwsi ludzie	<ul style="list-style-type: none"> - znaczenia ziem obecnego Śląska w procesie hominizacji na szerszym tle, - Homo erectus, Homo neandertalensis, Homo sapiens, - kontakty, - gospodarka przyswajająca, - baza surowcowa, - sztuka, 	<p>Dział Archeologii Muzeum Śląskiego nie posiada zabytków z tego okresu.</p> <p>Zabytki i materiały dodatkowe ilustrujące problem, które nie są w posiadaniu Muzeum Śląskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rusko, Trzebnica – wyroby krzemienne - Rozumice – wyroby krzemienne - Owsiszczce – Muzeum w Raciborzu - - Racibórz – Studzienna? – wyroby krzemienne
b	Pierwsi rolnicy	<ul style="list-style-type: none"> - Początki rolnictwa, Rolnictwo, a degradacja środowiska - rolnictwo w późniejszych odcinkach pradziejów - gospodarka wytwórcza/ rolnictwo/ garncarstwo - związek gospodarki ze środowiskiem - plusy i minusy gospodarki rolniczej i ich bliższe i dalsze konsekwencje - wytwórczość domowa, - nacisk na neolit 	<p>W Muzeum Śląskim posiadamy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naczynia i fragmenty naczyń oraz wyroby krzemienne kultury malickiej ze stanowiska Racibórz-Stara Wieś stan. 54, - fragmenty naczyń, przęśliki i wyroby krzemienne (w tym sierpaki) późnej kultury lendzielskiej ze stanowiska w Samborowicach stan 49. - 3 zrekonstruowane częściowo zachowane naczynia, fragmenty naczyń, wyroby krzemienne, przęśliki kultury pucharów lejkowatych (faza IV), ze stanowiska Samborowice stan. 49 - naczynia zasobowe kultury łużyckiej (wys. ok. 60-70 cm, średnica 60-70 cm), naczynie zasobowe z kryzą kultury przeworskiej (wys. ok. 80 cm, średnica ok. 80 cm) Gliniane ciężarki tkackie kultury łużyckiej z Raciborza Starej Wsi i Krzanowic – wys. do 20 cm <p>Zabytki i materiały dodatkowe ilustrujące problem, które nie są w posiadaniu Muzeum Śląskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Artefakty kultury ceramiki wstęgowej rytej - zdjęcia z badań i artefakty ze stan. Dzielnica - Artefakty kultury lendzielskiej, KPL, zbadenizowanej KPL - Fragment naczynia kultur północno-wschodnich (paraneolit) - Statuetki kobiet z Raciborza – Ocic (kopia jednej z nich jest w zbiorach Działu Archeologii Muzeum

			Śląskiego),
c	Wierzenia	<ul style="list-style-type: none"> - obrządek pogrzebowy od początków ludzkości po czasy chrystianizacji z uwzględnieniem specyfiki Górnego Śląska (obecność ciałopalenia w neolicie, birytualizm w kulturze łużyckiej, cmentarzyska warstwowe w okresie wpływów rzymskich) - fenomen cmentarzyska w Kietrze. - miejsca kultu, - duchowość w sztuce w przekroju czasowym, - groby książęce z okresu wpływu rzymskiego 	<p>Dział Archeologii nie posiada zbiorów w pełnym zakresie tematyki.</p> <p>Dysponujemy zabytkami z cmentarzyska kultury łużyckiej w Orzechu (publikowane Śląskie Prace Prahistoryczne t. 3), w tym naczynko ze sceną narracyjną.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Statuetki kobiet z Raciborza – Ocic (kopia jednej z nich jest w zbiorach Działu Archeologii Muzeum Śląskiego)
d	Migracje ludności i znaczenie Bramy Morawskiej	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany kulturowe/ludnościowe na przestrzeni dziejów (od paleolitu po czasy historyczne) - Przedstawienie kierunków migracji ludności z, na i przez ziemie G. Śląska, ich prawdopodobne przyczyny i następstwa (m.in. wczesny neolit, wczesna epoka brązu, Celtowie). - wielokulturowość/ wieloetniczność, 	<p>Skarb z Gamowa, obecnie Muzeum Górnośląskie w Bytomiu grociki scytyjskie – Muzeum Górnośląskie w Bytomiu,</p> <p>okucia awarskie – Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu.</p> <p>zabytki lateńskie- zabytki i materiały z tego okresu znajdują się:</p> <p>Instytutu Archeologii UJ (Kietrz), Muzeum w Raciborzu (m.in. przedwojenne zdjęcia pieca dwukomorowego), Muzeum Śląska Opolskiego (m. in. Nowa Cerekiew - żarno, Roszowicki Las), Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego (m.in. Nowa Cerekiew).</p> <p>Importy rzymskie - Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Górnośląskim w Bytomiu, Instytucie Archeologii UJ, Instytucie Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego,</p>
e	Relacje kulturowe w pradziejach	<ul style="list-style-type: none"> - mezolit/neolit - zróżnicowanie kultury łużyckiej na Śląsku, - Celtowie – latynizacja (import myśli technicznej –koło garncarskie, piec dwukomorowy, żarna rotacyjne, radło z żelaznym okuciem), - okres wpływów rzymskich – kultura przeworska – kontakty z Imperium Rzymskim - okres wpływów rzymskich ośrodki hutnicze - szlak bursztynowy, groby książęce 	<p>Skarb z Gamowa, obecnie Muzeum Górnośląskie w Bytomiu grociki scytyjskie – Muzeum Górnośląskie w Bytomiu,</p> <p>okucia awarskie – Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu.</p> <p>zabytki lateńskie- zabytki i materiały z tego okresu znajdują się:</p> <p>Instytutu Archeologii UJ (Kietrz), Muzeum w Raciborzu (m.in. przedwojenne zdjęcia pieca</p>

		- wpływy, import/export)	dwukomorowego), Muzeum Śląska Opolskiego (m. in. Nowa Cerekiew - żarno, Roszowski Las), Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego (m.in. Nowa Cerekiew). Importy rzymskie - Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Górnośląskim w Bytomiu, Instytucie Archeologii UJ, Instytucie Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego,
f	Moda/styl/forma/ zdobienie odzwierciedlenie m różnicowania ludnościowego/k ulturowego	Zmiany form stylistycznych jako przyczynę do periodyzacji dziejów	
g	Pierwsi Słowianie i tworzenie się struktur wczesnopanstwo wych	- etnogeneza Słowian, - osadnictwo wczesnosłowiańskie, praskie - tworzenie się związków plemiennych/ słowiańskie plemiona Górnośląskie - osadnictwo grodowe –Chorula, Międzywieć, Lubomia, Chotebuř- Podobora , Kamieniec, - kontakty (Państwo Wielkomorawskie, Czeskie) - pozycja gospodarcza, - ewaluacja w czasy historyczne.	Muzeum posiada materiał zabytkowy z badań wczesnośredniowiecznego grodziska w Kamieńcu (naczynia, fragmenty naczyń m.in. unikatowe naczynie flaszowate). Posiadamy też fragmenty średniowiecznych naczyń z osady produkcyjnej w Rudzie Śląskiej Kochłowicach, odpady i półprodukty wytwórczości ołowiu (srebra?) z Przeczyc. Zabytki i materiały dodatkowe ilustrujące problem, które nie są w posiadaniu Muzeum Śląskiego: Fotografie grodzisk - Centrum Dziedzictwa Kulturowego Górnego Śląska.
h	Wydobycie i przetwórstwo surowców, górnictwo kruszcowe i kuźnictwo	Czasy archeologiczne - krzemień - wytwórczość metali kolorowych (miedź, mosiądz, brąz), - wydobywanie i wytwórczość ołowiu (kultura łużycka, wczesne średniowiecze), - hutnictwo żelaza (Pierwsi hutnicy/ośrodek metalurgiczny opolsko-strzeleckiego ośrodka osadniczego/procesy pozyskiwania rud, wytopu żelaza i dalszej obróbki Średniowiecze i czasy nowożytnie: Ołów i srebro -Bytom i okolice – 1136 bulla Innocentego III,“, dokument Władysława Opolczyka z 1247 roku dający wolność górnikom i	Placek żelazny (półprodukt metalurgiczny) z Wojkowic (Będzina)-Żychcic. Posiadamy też fragmenty średniowiecznych naczyń z osady produkcyjnej w Rudzie Śląskiej Kochłowicach, odpady i półprodukty wytwórczości ołowiu (srebra?) z Przeczyc. wizerunki pieczęci ławy miejskiej Bytomia i burmistrza Bytomia (powszechnie w literaturze), dokument „Ordunek górny {AP Katowice}, ruda srebra i ruda

		<p>wzmianki o górnictwie w dokumencie podziału Bytomia między księcia oleśnickiego i cieszyńskiego, rozwój „srebrnego Bytomia”, problemy techniczne w dotarciu do złóż, upadek górnictwa w Bytomiu, początek XVI wieku to odkrycie złóż w Tarnowskich Górach, „Wolność górnicza” i „Ordunek górny” księcia opolskiego Jana Dobrego, rozwój górnictwa w tym rejonie, napływ specjalistów, górników i przedsiębiorców z Polski, Czech i Saksonii, eksport ołowiu do Czech i na Słowację, inwestycje wrocławskie i krakowskie, problemy z zalewaniem kopalń, sztolnie odwadniające, upadek górnictwa w końcu XVII stulecia</p> <p>Górnictwo rud i kuźnictwo - czasy archeologiczne Średniowiecze i nowożytność - Dolina Małej Panwi, ród Kochcickich, Kuźnica Bogucka, „Officina ferraria” Walentego Roździeńskiego</p>	<p>ołowiu, grafiki z epoki,</p>
i	Początki historii pisanej	<ul style="list-style-type: none"> - Chrzest przed 966 (?) – Cyryl i Metody - Przyłączenie Śląska do Polski w 990 r. - Mieszko i Bolesław Chrobry – początki struktury kościelnej (część archidiecezji gnieźnieńskiej od 1000 r.) - Polsko-niemiecko-czeski spór o Śląsk – najazd Brzetysława, najazdy niemieckie, spór toczył się od XI do XIII w. - Podział dzielnicowy - Śmierć Krzywoustego, Śląsk w dzielnicy senioralnej, początki Piastów śląskich - Śląsk w obrębie kształtującego się państwa polskiego 	<p>Nie posiadamy żadnych zabytków do omawianego w kapsule okresu i problematyki</p> <p>ikonografia, architektura, monety, pieczęcie, wizerunki</p>
j	Śląsk jako pomost między Zachodem a Wschodem – państwo Henryków Śląskich	<ul style="list-style-type: none"> - Henryk Brodaty (1165 – 1238) – próby zjednoczenia ziem polskich, starania o tron krakowski, zajęcie Wielkopolski – najpotężniejszy z polskich książąt, starania o koronę królewska, działalność gospodarcza i intensywna kolonizacja, rozwój miast śląskich, nawiązanie szerszych kontaktów z Zachodem, zona – św. Jadwiga - Henryk Pobożny (1196 – 1241) – współrządził z ojcem, ożeniony z córką króla Czech prowadził aktywną 	<p>Nie posiadamy żadnych zabytków do omawianego w kapsule okresu i problematyki</p> <p>nagrobki, pieczęcie, wizerunki, Legenda obrazowa o św. Jadwidze (oryginał w USA, kopia w Muzeum Narodowym w Warszawie), Św. Jadwiga - Archiwum Państwowe w Katowicach Ilustracja (Probusa) w Kodeksie Heidelberskim</p>

		<p>politykę międzynarodową, zwycięska wojna z Brandenburgią, śmierć w bitwie z Tatarami pod Legnicą 1241 – wzór chrześcijańskiego monarchy i rycerza, kontynuacja polityki gospodarczej ojca</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pierwsze zdanie w języku polskim: Księga henrykowska - Henryk Probus IV kontakty z Habsburgami i Przemyslidami, polityka zagraniczna na szeroka skalę, plany zdobycia korony polskiej; kultura rycerska i poezja dworska 	
k	<p>Śląsk jako lenno Korony św. Wacława Ustrój Śląska w epoce nowożytnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Układ trenczyński 1335r. - respektowanie/uznanie przez Kazimierza Wielkiego zwierzchności Jana Luksemburskiego nad tymi księstwami śląskimi, które złożyły hołd lenny, oraz do księstwa wrocławskiego i głogowskiego za 20 tysięcy kop groszy praskich - Pokój namysłowski 1348 - pokój Kazimierza Wielkiego z królem Czech Karolem IV Luksemburskim, nie wspomniano w nim zrzeczenia się roszczeń do Śląska przez Kazimierza (znana jest tylko pierwsza strona) - Problem przynależności Śląska do Cesarstwa – tylko lenno królestwa czeskiego! Książęta Śląscy nie posiadali prawa uczestnictwa w sejmie Rzeszy - Diecezja wrocławska powstała jako część archidiecezji gnieźnieńskiej. Do XVII wieku zachowywano więź z arcybiskupstwem w Gnieźnie. - Rozwój ustroju w XIV i XV wieku – wzrost samodzielności uwieńczony przywilejem 1498 1526 r. – bitwa pod Mohaczem, śmierć króla Ludwika II Jagiellończyka - Od 1526 r. powolne ograniczanie samorządności Śląska 	<p>Nie posiadamy żadnych zabytków do omawianego w kapsule okresu i problematyki</p> <p>ikonografia, monety: grosze praskie, dokumenty</p>
l	<p>Piastowie na Śląsku i w Europie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Działalność fundacyjna: M in. - Władysław opolsko-raciborski „ojciec miast górnośląskich” – wielu miastom nadał prawo magdeburskie (Gliwice, Bytom, Lubliniec, Żory), fundator klasztorów w Lubiążu, Raciborzu, Rudach, Wodzisławiu - Fryderyk II brzesko-legnicki – rozbudowa Legnicy - Jerzy II Brzeski – pałac w Brzegu Władysław Opolczyk – Wysoki Zamek i kościół dominikanów we Lwowie, problem czy ufundował Jasną Górę 	<p>epitafium w Rudach, pieczęcie, ikonografia</p> <p>Ilustracje wrocławski pałac książąt Legnicy i Brzegu</p> <p>Ilustracje uroczystości nadawania Orderu Złotego Runa w 1585 r. w Pradze</p> <ul style="list-style-type: none"> - fasada zamku w Brzegu - Mauzoleum Piastów Śląskich - programy ideowe na monetach, pieczęciach etc. <p>Posiadamy Atlas Księstw Śląskich Homana z 18 wieku</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - związki dynastyczne np. Marta Bytomska żona Karola Roberta Węgierskiego, Anna Świdnicka żona cesarza Karola IV - Cesarzowe, królowe na dworach europejskich Dyplomaci np. Przemysław Noszak, Władysław Opolczyk, Bolesław Bytomski Polityka pamięci Piastów w epoce nowożytnej - wymarcie męskiej linii Piastów 1675 r. - kreowanie pamięci o królewskim rodowodzie Piastów i związkach z Polską 	osobne mapy czterech księstw,
m	Reformacja, wojna trzydziestoletnia, kontrreformacja	<ul style="list-style-type: none"> - Nowe prądy umysłowe - Dążenia książąt do poszerzenia swej władzy i przejęcia majątku Kościoła - Snobizm elit i chęć przyjęcia nowości z Zachodu - Rozwój drukarstwa - Nowe formy edukacji - Humanizm - Przyczyny wojny trzydziestoletniej: - Śląsk jako część teatru działań - informacje o skali zniszczeń – przykład; złupienie protestanckiego Bytomia przez ewangeliczne wojska Mansfelda - działania bojowe i ruchy wojsk - Ustalenia pokoju Westfalskiego w stosunku do Śląska (Kościoły Pokoju) - Kontrreformacja - Budowa nowych kościołów - Wypieranie protestantów z życia publicznego i gospodarczego Np. Jak zmieniały się proporcje katolików i protestantów wśród mieszkańców Śląska - nowe rody arystokratyczne na Śląsku (katolickie) - Konwencja altransztadzka – ostateczne załamanie się polityki rekatolicyzacji Śląska - Kościoły Łaski 	<p>Nie posiadamy żadnych zabytków do omawianego w kapsule okresu i problematyki</p> <ul style="list-style-type: none"> Biblia w języku polskim, niemieckim, czeskim - Potrety Johanna Hessa, Jakoba Boehme - Maszyny drukarskie – przykłady pisma pobożnościowe - Portrety książąt sprzyjających reformacji - Biskup wrocławski Jan Turzo - ołtarze szlacheckie na Śląsku w kościołach - broń lub jej fragmenty: kula armatnia, muszkiety Numizmaty - portrety świętych Posiadamy Mapa Dolnego Śląska Scultetusa
n	Kultura i Edukacja na Śląsku	<ul style="list-style-type: none"> - Podróże edukacyjne Ślązaków - Uniwersytet Karola w Pradze, uniwersytety we Włoszech i Akademia Krakowska jako kierunki podróży edukacyjnych, po reformacji uniwersytety niemieckie Wirtembergia, Marburg etc. - Inicjatywa powołania uniwersytetu na Śląsku w 1505 r. i sprzeciw Krakowa - Protestanci w Legnicy - Katolicy we Wrocławiu w XVII wieku 	Nie posiadamy żadnych zabytków do omawianego w kapsule okresu i problematyki

Konkurs na scenariusz
wystawy stałej historii Górnego Śląska w nowej siedzibie Muzeum Śląskiego w Katowicach

		<p>(inicjatywy jezuitów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uniwersytet we Wrocławiu - Potem Akademia Rycerska w Legnicy w XVIII w. - Śląsk w życiu umysłowym Polski, Niemiec, Czech - Pisma o Śląsku i uczeni <p>Np. Eneasz Sylwiusz Piccolomini o Śląsku, Erazm Ciołek</p>	
o	Wojny śląskie 1740 – 1763	<ul style="list-style-type: none"> - Problematyka – dążenia Fryderyka II Wielkiego do podniesienia rangi Prus, wykorzystanie wojny o sukcesję austriacką i zajęcie austriackiego Śląska, pokój wrocławski – 1742, - prawie cały Śląsk przechodzi pod panowanie pruskie, 1744 – druga wojna z Austrią potwierdzająca wynik pierwszej, 1756 – trzecia wojna (część wojny siedmioletniej) – zajęcie Wrocławia przez Austriaków, bitwa pod Lutynią i odbicie Wrocławia, klęska Prus pod Kunowicami, 1763 – pokój w Hubertusburgu potwierdzający pokój wrocławski, - Śląsk w granicach Prus <p>uwaga: Fryderykowi zależało tylko na Dolnym Śląsku, Górny uważał za kraj dziki i prymitywny</p>	<p>Nie posiadamy żadnych zabytków do omawianego w kapsule okresu i problematyki</p> <p>Grafiki, plany bitew z epoki, portrety, broń</p>